

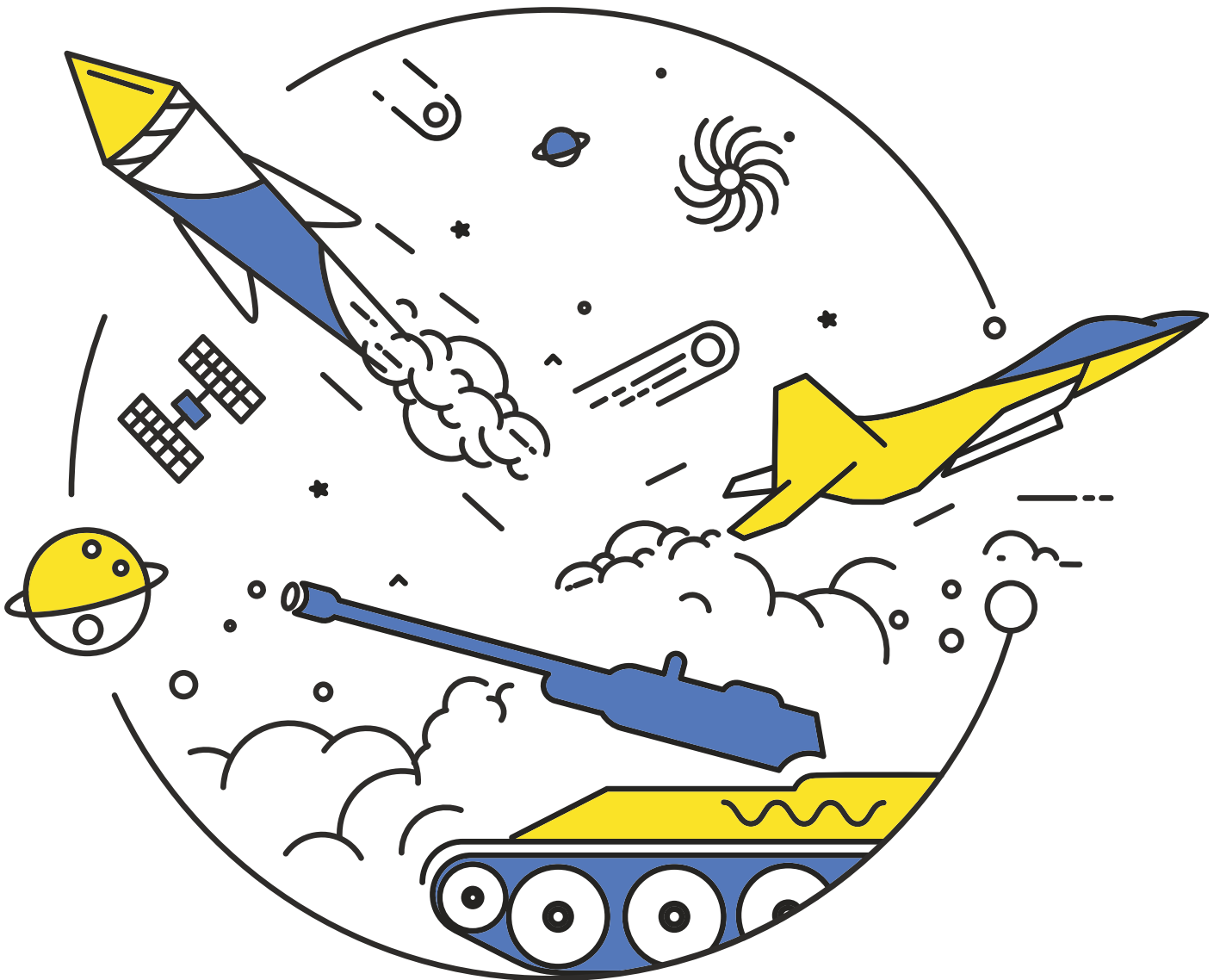

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ДАЙДЖЕСТ

СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ

за 2023 рік

I. Судова практика з питань мобілізації працівників та виплати середнього заробітку

1. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 06.09.2023 у справі №204/10983/22 (провадження №61-11200св23) щодо виплати середнього заробітку.....[4](#)
Окрема думка судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Крата В. І. від 06.09.2023 у справі №204/10983/22 (провадження №61-11200св23) щодо збереження заробітку за працівниками, призваними на строкову військову службу; військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії воєнного стану.....[4](#)
2. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 12.09.2023 у справі №210/4194/22 (провадження №61-8545св23) щодо виплати середнього заробітку.....[5](#)
3. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.09.2023 у справі №210/4198/22 (провадження №61-9162св23) щодо виплати середнього заробітку.....[6](#)
4. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.09.2023 у справі №332/1195/23 (провадження №61-11828св23) щодо збереження середнього заробітку.....[6](#)
5. Постанова у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 02.10.2023 у справі №210/4196/22 (провадження №61-9585св23) щодо середнього заробітку.....[7](#)
6. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 16.10.2023 у справі №718/209/23 (провадження №61-11879св23) щодо збереження середнього заробітку для педагогічного працівника.....[7](#)
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18.10.2023 у справі №303/7508/22 (провадження №61-10153св23) щодо стягнення середнього заробітку у разі призупинення дії трудового договору.....[8](#)
8. Постанова Київського апеляційного суду від 28.06.2023 у справі №359/9961/22 (апеляційне провадження №22-ц/824/8114/2023) щодо виплати середнього заробітку для працівників, які у теробороні.....[9](#)
9. Рішення Біляївського районного суду Одеської області від 25.07.2022 у справі №496/4875/21 (провадження №2/496/28/22) щодо збереження робочого місця для військовослужбовця-жінки.....[10](#)

II. Судова практика з питань ведення військового обліку

1. Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 21.06.2023 у справі №309/1632/23 (пров. №А/857/8338/23) за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Хустського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.....[11](#)
2. Рішення Бобринецького районного суду Кіровоградської області від 20.07.2023 у справі №383/1142/23 (провадження №2-а/383/12/23) щодо відсутності у ФОП військового обліку.....[11](#)
3. Рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 04.08.2023 у справі №607/11329/23 щодо оповіщення військовозобов'язаних та забезпечення їх прибуття до ТЦК та СП.....[12](#)
4. Рішення Ямпільського районного суду Вінницької області від 14.08.2023 у справі №153/1182/23 (провадження №2-а/153/13/23-а) щодо оповіщення військовозобов'язаних і забезпечення їх прибуття до ТЦК та СП.....[13](#)

5. Постанова Другого апеляційного адміністративного суду від 26.09.2023 у справі №950/1764/23 про скасування постанови.....	13
6. Рішення Шевченківського районного суду м. Чернівці від 28.09.2023 у справі №727/2795/23 про скасування постанови.....	14
7. Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 10.10.2023у справі №380/18047/23 (провадження №П/380/18185/23) щодо початку дії бронювання.....	15
8. Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 19.10.2023 у справі №280/5782/23 щодо бронювання працівників.....	16
9. Рішення Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 09.11.2023 у справі №185/6974/23 (провадження №2-а/185/47/23) про відповідальність відповідальної особи з ведення військового обліку.....	16
10. Рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 17.11.2023 у справі №607/21261/23 щодо оповіщення військовозобов'язаних.....	17
11. Рішення Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 17.11.2023 у справі №308/16645/23 щодо особи, відповідальної за ведення військового обліку.....	18
12. Рішення Хустського районного суду Закарпатської області від 28.11.2023 у справі №309/5051/22 щодо неповідомлення про розгляд справи.....	19
13. Постанова Другого апеляційного адміністративного суду від 05.12.2023 у справі №551/978/23 за позовом до Миргородського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.....	20

III. Судова практика з питань захисних споруд і безпеки праці

1. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 11.08.2023 у справі №560/10015/22 (адміністративне провадження №К/990/3557/23) за позовом заступника керівника Окружної прокуратури міста Хмельницького в особі Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Хмельницькій області до товариства з обмеженою відповідальністю «Літма» про зобов'язання привести у стан готовності захисну споруду – сховище.....	23
2. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 11.08.2023 у справі №320/9256/22 за позовом керівника Дарницької окружної прокуратури міста Києва, що діє в інтересах Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у м. Києві, до товариства з обмеженою відповідальністю «НПО Веста», в якому просить суд зобов'язати привести у стан готовності захисну споруду цивільного захисту – сховище.....	24

Відповідальний редактор дайджесту:
 Поліщук Вікторія Віталіївна
 e-mail: v.polishchuk@mail.unba.org.ua

Контакти:
 Комітет з питань трудового права НААУ

Голова Комітету:
 Поліщук Вікторія Віталіївна
 e-mail: v.polishchuk@mail.unba.org.ua

Заступник голови Комітету:
 Цветкова Катерина Володимирівна
 e-mail: k.tsvetkova@mail.unba.org.ua

I. Судова практика з питань мобілізації працівників та виплати середнього заробітку

4

1. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 06.09.2023 у справі №204/10983/22 (провадження №61-11200св23) щодо виплати середнього заробітку

Обставини справи. Позивач зазначав, що з 09 березня 2022 року по цей час він проходить військову службу. На час мобілізації згідно зі статтею 119 КЗпП України працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» надаються гарантії та пільги відповідно до цих законів. За працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, у яких вони працювали на час призову.

Згідно з наданою ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське» довідкою №2538 від 26 жовтня 2022 року позивачеві виплачувався середній заробіток до липня 2022 року. Але, починаючи з 19 липня 2022 року відповідачем було припинено виплату середнього заробітку, який, як вважає позивач, зберігається за позивачем на час проходження військової служби згідно з наказом №1756вк від 19 липня 2022 року.

Обґрунтування Суду. Відповідно до частини першої статті 94 КЗпП України заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Аналогічні положення закріплені в статті 21 КЗпП, відповідно до якої роботодавець зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату за виконану ним роботу, визначену трудовою угодою.

Позивач у цій справі не виконує роботу, визначену трудовим договором між ним і відповідачем, унаслідок призову на військову службу, а отримує грошове забезпечення військовослужбовця в установленому законом розмірі.

Звільнивши з 19 липня 2022 року роботодавців від обов'язку з виплати щомісячного забезпечення мобілізованим працівникам, 28 лютого 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», згідно з якою компенсував скасування збереження середньомісячної заробітної плати одночасним збільшенням грошового забезпечення військовослужбовцям за місцем проходження служби.

Оскільки положення частини третьої статті 119 КЗпП України у частині збереження за позивачем середнього заробітку на час перебування на військовій службі поширювалися на нього до 19 липня 2022 року, тобто до дня набрання чинності Законом №2352-ІХ, суди попередніх інстанцій дійшли правильного висновку про те, що відповідач не порушив норми статті 58 Конституції України та ЦК України щодо незворотності дії закону в часі та правомірно припинив нарахування і виплати середнього заробітку позивачу з 19 липня 2022 року.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113326536>.

Окрема думка судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Крата В. І. від 06.09.2023 у справі №204/10983/22 (провадження №61-11200св23) щодо збереження заробітку за працівниками, призваними на строкову військову службу; військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії воєнного стану

У частині другій статті 1 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (в редакції Закону України від 01 липня 2022 року №2352-ІХ) передбачено, що на період дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачених статтями 43, 44 Конституції України.

Натомість Законом України від 01 липня 2022 року №2352-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин»), який набрав чинності з 19 липня 2022 року, внесено зміни та у частині третьій статті 119 КЗпП слова «зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток» замінено словами «зберігаються місце роботи і посада». Тобто законодавець не встановлював обмеження для середнього заробітку на період дії воєнного стану, а взагалі виключив збереження середнього заробітку.

Тому касаційному суду належало:

констатувати, що безстрокове обмеження гарантії збереження за працівниками, призваними на строкову військову службу; військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення місця роботи, посади і середнього заробітку на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, у яких вони працювали на час призову, є неконституційним; застосувати статтю 43 Конституції України як норму прямої дії;

звернутися до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності Закону України від 01 липня 2022 року №2352-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», який набрав чинності з 19 липня 2022 року, в частині внесених змін у частині третій статті 119 КЗпП де слова «зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток» замінено словами «зберігаються місце роботи і посада».

Детальніше з текстом окремої думки можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113527338>.

2. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 12.09.2023 у справі №210/4194/22 (провадження №61-8545св23) щодо виплати середнього заробітку

Обставини справи. Згідно з контрактом про проходження громадянами військової служби у Збройних Силах України на посадах осіб сержантського та старшинського складу від 24 листопада 2021 року ОСОБА_1 проходить службу у військовій частині НОМЕР_1.

Наразі виплата йому середнього заробітку на час проходження військової служби припинена.

Згідно з відповіддю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» №145-171 від 26 жовтня 2022 року виплата середнього заробітку на час проходження військової служби ОСОБА_1 припинена через те, що 19 липня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01 липня 2022 року №2352-IX, яким внесені зміни, зокрема, до частини третьої статті 119 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП).

Обґрунтування Суду. Частиною третьою статті 119 Кодексу законів про працю України (КЗпП) (у редакції, що діяла до 19 липня 2022 року) передбачено, що за працівниками, призваними на строкову військову службу; військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, у яких вони працювали на час призову.

Законом України від 01 липня 2022 року №2352-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» (далі – Закон №2352-IX), який набрав чинності з 19 липня 2022 року, внесено зміни та у частині третій статті 119 КЗпП слова «зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток» замінено словами «зберігаються місце роботи і посада».

Таким чином, із набранням чинності Законом №2352-ІХ відбулися зміни у регулюванні трудових відносин за участі працівників, призваних на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом тобто з 19 липня 2022 року роботодавець звільнений від обов'язку збереження середнього заробітку працівникам, призваним на військову службу, зі збереженням за цими працівниками лише місця роботи і посади.

Відтак обов'язок роботодавця щодо збереження за такими категоріями працівників середнього заробітку передбачався включно до дня, що передує дню набрання чинності цим Законом (18 липня 2022 року). З 19 липня 2022 року правові підстави для збереження середнього заробітку за таким працівником відсутні.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113454625>.

3. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.09.2023 у справі №210/4198/22 (провадження №61-9162св23) щодо виплати середнього заробітку

Обставини справи. Згідно з контрактом про проходження громадянами військової служби у Збройних Силах України на посадах осіб сержантського та старшинського складу від 26 травня 2021 року він проходить службу у військовій частині НОМЕР_1.

Відповідно до відповіді ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» від 26 жовтня 2022 року наразі виплата ОСОБА_1 середнього заробітку на час проходження військової служби припинена через те, що 19 липня 2022 року набрав чинності Закон України від 01 липня 2022 року №2352-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» (далі – Закон №2352-ІХ), у редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин, яким внесено зміни, зокрема, до частини третьої статті 119 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України).

Обґрунтування Суду. Звільнивши з 19 липня 2022 року роботодавців від обов'язку з виплати щомісячного забезпечення мобілізованим працівникам, 28 лютого 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», згідно з якою компенсував скасування збереження середньомісячної заробітної плати одночасним збільшенням грошового забезпечення військовослужбовцям за місцем проходження служби.

У справі, яка переглядається, суди встановили, що, припиняючи з 19 липня 2022 року виплати середньої заробітної плати ОСОБА_1 на період проходження ним військової служби, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» діяло відповідно до вимог чинного законодавства.

Враховуючи наведене та з огляду на те, що з моменту набрання чинності Законом №2352-ІХ відсутні правові підстави для збереження середньої заробітної плати працівникам, які були призвані на військову службу до дня набрання чинності цим Законом, суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд апеляційної інстанції, зробив правильний висновок про відмову у задоволенні позовних вимог.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113527358>.

4. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.09.2023 у справі №332/1195/23 (провадження №61-11828св23) щодо збереження середнього заробітку

Обставини справи. З 2008 року ОСОБА_1 працює на ПрАТ «Дніпроспецсталь» на посаді начальника зміни залізничного цеху.

12 січня 2022 року позивач уклав контракт з Міністерством оборони України про проходження військової служби строком на три роки.

Заступник голови правління ПрАТ «Дніпроспецсталь» своїм розпорядженням від 19 січня 2022 року №77-к вирішив зберегти ОСОБА_1, начальнику зміни залізничного цеху, робоче місце і середній заробіток з 12 січня 2022 року строком на три роки на час військової служби за контрактом.

Заступник голови правління ПрАТ «Дніпроспецсталь» своїм розпорядженням від 18 липня 2022 року №982А-к вирішив внести з 19 липня 2022 року зміни до розпорядження від 19 січня 2022 року №77-к, за змістом яких виключив слова «і середній заробіток».

З 19 липня 2022 року ОСОБА_1 припинено нарахування заробітної плати з основного місця роботи. Від роботодавця повідомлень ОСОБА_1 не отримував, з розпорядженням від 18 липня 2022 року №982А-к ознайомлений не був, тому вважає вказане розпорядження незаконним.

Обґрунтування Суду. Починаючи з 19 липня 2022 року відповідач позбавлений обов'язку зберігати за позивачем середній заробіток, оскільки відповідні положення частини третьої статті 119 КЗпП України виключені. При цьому припинення відповідачем нарахування та виплати середнього заробітку позивачу було спрямовано на приведення трудових правовідносин із позивачем у відповідність до вимог Закону №2352-ІХ.

Зважаючи на викладені норми закону, правові позиції Конституційного Суду України та Європейського суду, посилення позивача на те, що оскаржуваний наказ звужує його права і свободи та призводить до погіршення становища внаслідок застосування положень Закону №2352-ІХ, є необґрунтованими.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113527357>.

5. Постанова у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 02.10.2023 у справі №210/4196/22 (провадження №61-9585св23) щодо середнього заробітку

Обставини справи. Позовна заява ОСОБА_1 мотивована тим, що він з 22 січня 1999 року працює у ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», займає посаду електрослюсаря (слюсаря) чергового з ремонту устаткування (слюсар в кар'єрі) 5-го розряду із встановленим окладом 9 620 гривень. Згідно з контрактом про проходження громадянами військової служби у Збройних Силах України на посадах осіб сержантського та старшинського складу від 29 серпня 2021 року він проходить службу у військовій частині НОМЕР_1. Листом ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» від 26 жовтня 2022 року №145-172 його повідомлено про те, що виплата йому середнього заробітку на час проходження військової служби припинена, оскільки 19 липня 2022 року набрав чинності

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01 липня 2022 року №2352-ІХ (далі – Закон №2352-ІХ), яким внесено зміни, зокрема до частини третьої статті 119 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України). Обґрунтування Суду. Із набранням чинності Законом №2352-ІХ відбулися зміни у регулюванні трудових відносин за участі працівників призваних на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом тобто з 19 липня 2022 року роботодавець звільнений від обов'язку збереження середнього заробітку працівникам, призваним на військову службу, зі збереженням за цими працівниками лише місця роботи і посади.

Відтак обов'язок роботодавця щодо збереження за такими категоріями працівників середнього заробітку передбачався включно до дня, що передує дню набранням чинності цим Законом (18 липня 2022 року).

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113967246>.

6. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 16.10.2023 у справі №718/209/23 (провадження №61-11879св23) щодо збереження середнього заробітку для педагогічного працівника

Обставини справи. Позов мотивований тим, що ОСОБА_1 перебуває у трудових відносинах з відповідачем, є педагогічним працівником. З 03 березня 2022 року позивач знаходиться на військовій службі у військовій частині НОМЕР_1. На підставі пункту 1 розпорядження сільського голови Ставчанської сільської ради Чернівецького району Чернівецької області від 19 липня 2022 року №14-ОС, виконувачу обов'язків директора комунального закладу «Ставчанська школа мистецтв» ОСОБА_1 з 19 липня 2022 року припинено нарахування та виплату середнього заробітку у зв'язку зі змінами, внесеними до частини 3 статті 119 КЗпП України.

Обґрунтування Суду. На рівні КЗпП України не передбачено правила про пріоритетність його норм над нормами інших законів. Правила в статті 4 ЦК України про пріоритетність його норм над приватно-правовими нормами інших законів до вирішення колізій між КЗпП України та іншими законами не застосовується.

У частині другій статті 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачені гарантії для громадян України призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, зокрема, шляхом відсилання як до частини третьої статті 119 КЗпП України, так і до норм інших законів (зокрема, частина друга статті 57 Закону України «Про освіту»).

Законом №2352-IX не внесено зміни до інших законів, які передбачають гарантії для громадян України призваних на військову службу за призовом під час мобілізації встановлені нормами інших законів (зокрема, для педагогічних чи науково-педагогічних працівників). Тобто для окремих категорій суб'єктів (зокрема, для педагогічних чи науково-педагогічних працівників) призваних на військову службу за призовом під час мобілізації збережено таку гарантію як попередній середній заробіток.

У частині другій статті 57 Закону України «Про освіту» міститься спеціальна норма щодо положень частини третьої статті 119 КЗпП України, оскільки поширюється на педагогічних чи науково-педагогічних працівників.

Спеціальна норма (частина друга статті 57 Закону України «Про освіту») має перевагу над загальною (частина третя статті 199 КЗпП) нормою (*lex specialis derogat generali*). Прийнята пізніше в часі загальна норма (частина третя статті 199 КЗпП) не скасовує спеціальної норми (*lex posterior generalis non derogat priori specialis*). Тому за педагогічними чи науково-педагогічними працівниками призваними на військову службу за призовом під час мобілізації зберігається попередній середній заробіток.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114228311>.

7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18.10.2023 у справі №303/7508/22 (провадження №61-10153св23) щодо стягнення середнього заробітку у разі призупинення дії трудового договору

Обставини справи. З 05 березня 2022 року по 01 травня 2022 року він працював дистанційно, однак підприємство не нарахувало та не виплатило йому заробітну плату за вказаний період.

Згодом генеральний директор ДП «Харківстандартметрологія» Величко В. видав наказ від 27 квітня 2022 року №95 «Про призупинення дії трудових договорів працівників підприємства», яким призупинено дію трудових договорів із 01 травня 2022 року та до дня припинення воєнного стану з працівниками підприємства, зокрема з ним – начальником науково-виробничого відділу прикладної метрології тепло-технічних вимірювань.

Позивач уважав указаний наказ незаконним, оскільки в ньому не вказано причини призупинення діяльності підприємства та не вказано підстави, які унеможливають виконання ним своїх посадових обов'язків. При тому, що деякі з працівників продовжують виконувати роботу після видання зазначеного вище наказу.

З 10 травня 2022 року його прийнято на військову службу за призовом під час мобілізації, про що він повідомив керівництво підприємства. Однак на порушення вимог статті 119 КЗпП України у редакції, чинній на момент прийняття на службу, роботодавець не здійснив нарахування та виплату йому середнього заробітку.

Обґрунтування Суду. У справі, яка переглядається Верховним Судом, встановлено, що з 10 травня 2022 року ОСОБА_1 прийнято на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період (а. с. 15, 22, 23, т. 1). Тобто з цієї дати позивач не виконує роботу, визначену трудовим договором між ним і відповідачем, унаслідок призову на військову службу, натомість отримує грошове забезпечення військовослужбовця в установленому законом розмірі.

Відмовляючи в задоволенні позову ОСОБА_1 про стягнення з відповідача на його користь середнього заробітку, починаючи з 10 травня 2022 року по день його звільнення з військової служби, суди попередніх інстанцій обґрунтовано виходили з того, що на час проходження військової служби за позивачем зберігаються робоче місце та посада, а неотриманий середній заробіток за час проходження військової служби підлягає відшкодуванню державою, що здійснює військову агресію проти України відповідно до положень частини третьої статті 13 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», які й підлягають застосуванню до спірних правовідносин, позаяк дія трудового договору з позивачем була призупинена наказом підприємства від 27 квітня 2022 року №95 з 01 травня 2022 року, який у судовому порядку не скасований.

Із цих підстав Верховний Суд відхиляє доводи касаційної скарги про незастосування до спірних правовідносин частини третьої статті 119 КЗпП України, у редакції, що діяла станом на день призову позивача 10 травня 2022 року.

Отже, з урахуванням вищенаведених норм права, правових позицій, обставин цієї справи Верховний Суд погоджується з висновками судів попередніх інстанцій про відсутність правових підстав для задоволення позову ОСОБА_1 за наведених мотивів. У цій справі позивач не довів порушення його трудових прав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114259043>

8. Постанова Київського апеляційного суду від 28.06.2023 у справі №359/9961/22 (апеляційне провадження №22-ц/824/8114/2023) щодо виплати середнього заробітку для працівників, які у теробороні

Відповідно до статті 119 КЗпП України на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись у робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку. Працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», надаються гарантії та пільги відповідно до цих законів.

За працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи і посада на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, у яких вони працювали на час призову. Таким працівникам здійснюється виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Аналіз наведених вимог закону дає підстави для висновку, що обов'язковою умовою для застосування положень частини другої статті 119 КЗпП України щодо гарантій для працівників на час виконання державних або громадських обов'язків є призов на військову службу або укладення контракту про проходження військової служби.

Частиною другою статті 119 КЗпП України чітко визначений перелік тих категорій осіб, на яких розповсюджуються встановлені нею гарантії, при цьому члени добровольчих формувань територіальних громад не належать до переліку осіб, які призиваються на військову службу або укладають контракт про проходження військової служби, а отже, не можуть користуватися гарантіями, що надаються частиною другою статті 119 КЗпП України.

На думку Апеляційного суду, положення частини першої статті 119 КЗпП України також не може застосовуватися до членів добровольчих формувань територіальних громад, оскільки цією нормою передбачено виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись у робочий час. Проте обов'язок брати участь у добровольчому формуванні не може бути встановлений, оскільки суперечить самій сутності виявлення доброї волі, яке є прямою протилежністю обов'язку, який виконується під впливом примусу.

Отже, застосування статті 119 КЗпП України в питаннях виконання обов'язку можливе лише у випадку, коли такий обов'язок встановлено у передбачений законом спосіб та щодо передбачених законом осіб, і члени добровольчих формувань територіальних громад до категорій осіб, що виконують державний або громадський обов'язок, не належать.

Враховуючи вищевикладене, відомості, викладені в довідці добровольчого формування Бориспільської міської територіальної громади №1 від 10 жовтня 2022 року №2457, що ОСОБА_1 з 22 серпня 2022 року по нині перебуває на військовій службі у формуванні на підставі укладеного контракту добровольця територіальної оборони та постійно залучений до виконання громадських і державних обов'язків, що здійснюються у робочий час, не є самі собою підставою для поширення на нього положень частини першої статті 119 КЗпП України.

Детальніше з постановою можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/111948773>

**9. Рішення Біляївського районного суду
Одеської області від 25.07.2022 у справі
№496/4875/21 (провадження №2/496/28/22)
щодо збереження робочого місця для
військовослужбовця-жінки**

Обставини справи. Позивачка 03.12.2019 була прийнята на роботу до ТОВ «СМ «Сирне Королівство» продавцем-консультантом магазину. Працювала упродовж 9 місяців, а у червні 2020 року її запросили на співбесіду у військову частину НОМЕР_1 стосовно проходження військової служби, оскільки вона у 2019 році подавала заяву до військкомату, і у липні 2020 року отримала направлення на проходження медичної комісії.

Проте в липні та серпні 2020 року вона продовжувала працювати, збір документів та проходження медичної комісії здійснювала у вихідні дні. 20.08.2020 вона отримала припис від Суворовського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки м. Одеси від 20.08.2020 №61 про необхідність прибуття 21.08.2020 для остаточного вивчення питання прийняття на військову службу за контрактом у Збройні Сили України.

Проте вона вимушена була перебувати на роботі в магазині, оскільки їй не було ким підмінити, і на виклик вона прибула лише 28.08.2020, коли їй дали вихідні.

Надалі згідно з наказом командира військової частини НОМЕР_2 від 29.08.2022 №58-РС її направили для проходження навчання курсантом навчального взводу зв'язку навчальної роти зв'язку навчального батальйону зв'язку і цього ж дня вона вже була на навчанні у м. Полтава (навчальний центр), тоді ж із нею Міністерством оборони України був укладений контракт на 3 роки на проходження військової служби.

Також вказує, що з 28.08.2020 по 03.09.2020 її на роботі в магазині заміняли інші працівники, а 03.09.2020 їй зателефонувала керівник магазину ОСОБА_2 та висловила незадоволення з приводу кількості її вихідних днів і рекомендувала шукати іншу роботу. Надалі 04.09.2020 вона надіслала на адресу керівництва магазину лист із заявою про необхідність збереження за нею робочого місця та середнього заробітку відповідно до гарантій статті 119 КЗпП України, а також документи про зарахування її на військову службу, контракт і заяву.

Проте керівництво відмовилося отримувати вказаний лист. Крім того, 22.12.2020 командир частини офіційно направив до керівництва ТОВ «СМ «Сирне Королівство» лист із додатками, зі свого боку військовий комісар Суворовського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки м. Одеси звернувся до керівництва ТОВ «СМ «Сирне Королівство» з питання щодо роз'яснення ситуації про порушення її прав і незаконної невивплати їй середнього заробітку.

Минуло декілька місяців, але заробітна плата на її рахунок не надходила, в телефонному режимі з'ясувати ситуацію не вдалося та 27.02.2021 вона направила лист на юридичну адресу ТОВ «СМ «Сирне Королівство», але останні відмовилися від отримання листа. До того ж вона зверталася до Управління Держпраці і залишила скаргу щодо порушення її прав і безпідставного ненарахування та невивплати їй середнього заробітку. 06.08.2021 їй надійшов лист про те, що Головне управління Держпраці у Київській області направило запит до роботодавця про надання пояснень і копій документів із приводу цієї ситуації. 07.10.2021 в особистому кабінеті сайта Пенсійного фонду України вона отримала доступ до електронної трудової книжки, у якій містилися відомості про її звільнення 08.09.2020 за статтею 38 КЗпП України, підстава: звільнення за ініціативою працівника.

Обґрунтування Суду. Гарантії, передбачені частинами третьою, четвертою статті 119 КЗпП України, надаються не тільки особам, які були призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, але і тим, що були прийняті на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, чи настання особливого періоду.

Отже, на момент звільнення 08.09.2020 позивач ОСОБА_1 уже проходила військову службу за контрактом у Збройних Силах України та на неї поширювалися гарантії статті 119 КЗпП України, крім того, суд враховує відсутність волевиявлення ОСОБА_1 на звільнення за власним бажанням (у виді заяви), тому суд вважає наказ про її звільнення незаконним і таким, що підлягає скасуванню.

Аналогічний правовий висновок викладено Верховним судом у постанові від 25 квітня 2018 року у справі №163/1714/16-ц (провадження №61-10341св18).

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105776208>.

II. Судова практика з питань ведення військового обліку

1. Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 21.06.2023 у справі №309/1632/23 (пров. №А/857/8338/23) за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Хустського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення

Обставини справи. Розпорядженням керівника Хустського РТЦК та СП №1768/12 від 07.03.2023 було доручено Хустській територіальній громаді с.Копашнево з метою уточнення облікових даних здійснити оповіщення призовників, військовозобов'язаних і резервістів (12 осіб згідно зі списком), які перебувають на обліку, та забезпечити їх прибуття на 15.03.2023 о 10 годині.

На виконання цього розпорядження Копашнівським старостинським округом Хустської міської ради листом від 15.03.2023 №50/02-12 надано інформацію, що 6 громадян військовозобов'язаних перебувають за кордоном, 2 – за межами області, 3 за місцем реєстрації не виявлено та 1 помер.

29.03.2023 офіцером відділу призову ІНФОРМАЦІЯ_2 на ОСОБА_1 складено протокол №694 про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП.

Обґрунтування Суду. Зі змісту протоколу, постанови слідує, що позивача притягнуто до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 210-1 КУпАП, у зв'язку з неналежним виконанням розпорядження від 07.03.2023 щодо здійснення оповіщення 12 військовозобов'язаних та їх виклику до Хустського РТЦК та СП.

Згідно з доводами позивача, нею належним чином виконано розпорядження від 07.03.2023 щодо здійснення оповіщення 12 військовозобов'язаних і надіслано результати оповіщення про їх виклик до Хустського РТЦК та СП.

На спростування доводів позивача Хустський РТЦК та СП зазначає, що позивачем на виконання розпорядження від 07.03.2023 не було повідомлено жодного із 12 указаних у ньому осіб, а саме надано інформацію, що 6 громадян військовозобов'язаних перебувають за кордоном, 2 – за межами області, 3 за місцем реєстрації не виявлено та 1 помер, що, на переконання відповідача, свідчить про неналежне та формальне виконання позивачем своїх безпосередніх обов'язків у частині виконання розпорядження від 07.03.2023.

Дослідивши зміст згаданого розпорядження від 07.03.2023, судом встановлено, що ним доручено здійснити оповіщення, у тому числі й військовозобов'язаних, ОСОБА_3, 1995 року народження, та ОСОБА_4, 1996 року народження.

На виконання цього розпорядження Копашнівським старостинським округом Хустської міської ради листом від 15.03.2023 №50/02-12 надано інформацію у тому числі й про те, що при оповіщенні ОСОБА_3 та ОСОБА_4: «Будинок зачинено, зі слів сусідів знаходиться за кордоном». Із цього приводу долучено дві пояснювальні записки, складені безпосередньо інспектором ВОС без зазначення прізвища та ініціалів автора таких пояснювальних записок і без підпису.

Судом слушно зауважено, що згадані пояснення також не містять жодних ідентифікуючих даних осіб, зі слів яких було встановлено відповідні обставини.

Таким чином, висновки відповідача про виконання позивачем розпорядження від 07.03.2023 у частині оповіщення ОСОБА_3 та ОСОБА_4 здійснено формально та неналежним чином.

Слід зазначити, що оскаржувана постанова, складена повноважною особою, за своєю формою і змістом відповідає нормам чинного законодавства, розмір штрафу відповідає санкції частини другої статті 210-1 КУпАП.

Детальніше з постановою можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/111724555>.

2. Рішення Бобринецького районного суду Кіровоградської області від 20.07.2023 у справі №383/1142/23 (провадження №2-а/383/12/23) щодо відсутності у ФОП військового обліку

Обставини справи. Постановою начальника Кропивницького районного центру комплектування та соціальної підтримки полковника №31 від 08.06.2023 за справою про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП ФОП було притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу у сумі 8500,00 грн за те, що вона грубо порушила положення Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» та вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1487, а саме за відсутність документів щодо ведення військового обліку.

Позиція Суду. Згідно з частиною п'ятою статті 34 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» персональний облік призовників, військовозобов'язаних і резервістів передбачає облік відомостей щодо таких осіб за місцем

їх роботи або навчання та покладається на керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій і закладів освіти незалежно від підпорядкування і форми власності.

Положення Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» не містять норми про те, що фізичні особи – підприємці зобов'язані вести військовий облік.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 за №1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів» не встановлено обов'язку щодо ведення військового обліку фізичною особою – підприємцем.

Тобто серед переліку тих, хто повинен вести військовий облік, відсутні підприємці, тому що вони не є юридичними особами. Таким чином, законодавством не передбачено ведення військового обліку фізособою – підприємцем.

Детальніше з рішенням можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112306840>.

3. Рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 04.08.2023 у справі №607/11329/23 щодо оповіщення військовозобов'язаних і забезпечення їх прибуття до ТЦК та СП

Обставини справи. Позивачку було притягнуто до адміністративної відповідальності за те, що вона, будучи посадовою особою ПрАТ «Тернопільський кар'єр», відповідальною за ведення військового обліку на підприємстві, 19.05.2023 одержала для виконання розпорядження №2270 щодо оповіщення військовозобов'язаних і забезпечення їх прибуття з 22.05.2023 по 23.05.2023. Проте нею не забезпечено прибуття військовозобов'язаних у кількості 37 військовозобов'язаних згідно з розпорядженням №2270 від 19.05.2023. Також не було в повному обсязі забезпечено оповіщення даних військовозобов'язаних, а саме в розпорядженні було зазначено 37 військовозобов'язаних, а згідно з відповіддю ПРАТ «Тернопільський кар'єр» №1145 від 24.05.2023 оповіщено 34 військовозобов'язаних, тобто до трьох наказ про ознайомлення працівників з розпорядженням №2270 від 19.05.2023 не доводився.

Позиція Суду. Позивачка, будучи посадовою особою ПрАТ «Тернопільський кар'єр», відповідальною за ведення військового обліку на підприємстві, для виконання розпорядження №2270 від 19 травня 2023 року виконала вимоги пунктів 47 та 87, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1487, зокрема, головою правління приватного акціонерного товариства «Тернопільський кар'єр» видано наказ від 19 травня 2023 року №36, яким наказано начальникам цехів ознайомити працівників відповідно до списку в кількості 34 (28+6) людей.

У графі «підпис про ознайомлення» всіх працівників міститься відмітка про їх відмову від підпису. Крім того, складено акти про те, що наказ був доведений до відома, однак вказані особи від підпису відмовилися.

Звинувачення в протоколі та в оскаржуваній постанові, що троє працівників не були повідомлені, суд вважає безпідставним, оскільки, як видно з наказів ПрАТ «Тернопільський кар'єр», ОСОБА_2 був звільнений 25 квітня 2023 року, ОСОБА_3 – 16 травня 2023 року та ОСОБА_4 – 17 травня 2023 року, а тому на момент видання розпорядження не були працівниками товариства.

Посилання представника відповідача як на підставу відмови в позові на те, що представник відповідача не повідомив центр про звільнення вказаних трьох працівників, суд відхиляє, оскільки вказане порушення не інкримінується позивачці в оскаржуваній постанові.

Крім того, порядком і посадовими обов'язками не передбачено повноваження відповідальної особи товариства щодо примусової доставки військовозобов'язаних до центрів комплектування та соціальної підтримки, а тому безпідставними є твердження протоколу про те, що позивачка не забезпечила прибуття військовозобов'язаних згідно з отриманим розпорядженням №2270 від 19.05.2023.

В оскаржуваній постанові не зазначено, які свої посадові обов'язки, спрямовані на контроль за результатами оповіщення та прибуттям призовників, військовозобов'язаних і резервістів до відповідного районного (міського) територіального центру комплектування повинна була виконати ОСОБА_1 і не виконала, чим порушено неконкретність звинувачення, оскільки термін «забезпечення контролю» є загальним і не містить конкретних дій, які зобов'язана здійснити особа. Згідно з практикою ЄСПЛ пред'явлення неконкретного звинувачення є порушенням права на захист.

Детальніше з рішенням можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112673300>.

4. Рішення Ямпільського районного суду Вінницької області від 14.08.2023 у справі №153/1182/23 (провадження №2-а/153/13/23-а) щодо оповіщення військовозобов'язаних і забезпечення їх прибуття до ТЦК та СП

Обставини справи. 14 липня 2023 року інструктором другого відділу Могилів-Подільського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки сержантом ОСОБА_23 був складений протокол про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП. Згідно із цим протоколом ОСОБА_1 начебто порушив законодавство про військовий обов'язок і військову службу, про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, а саме пункт 47 Порядку №1487. 19 липня 2023 року тимчасовим виконувачем обов'язків начальника Могилів-Подільського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, підполковником ОСОБА_24 винесена постанова №230 про накладення адміністративного стягнення, згідно з якою встановлено, що ОСОБА_1 порушив вимоги: пункту 47 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №1287 від 30.12.2023 (вказаної постанови під зазначеним номером не існує); статті 16 Закону України «Про оборону України», абзаців 6, 7 частини першої статті 21 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та частини першої статті 38 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Позиція Суду. Позивач ОСОБА_1 як керівник ТОВ «Великокісницьке» є відповідальною особою підприємства, тому згідно із Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» саме на нього покладено обов'язок виконання розпорядження про повідомлення та забезпечення явки осіб, які викликалися до другого відділу Могилів-Подільського РТЦК та СП.

У процесі розгляду справи не знайшли підтвердження доводи позивача про виконання ним розпорядження Могилів-Подільського РТЦК та СП від 23 травня 2023 року №1935 про оповіщення військовозобов'язаних працівників про їх виклик до другого відділу Могилів-Подільського РТЦК та СП, оскільки, як вбачається з копії наказу №10 від 23.05.2023 про здійснення оповіщення працівників про необхідність їх прибуття до другого відділу Могилів-Подільського РТЦК та СП 24 травня 2023 року о 09 год. 00 хв. 23.03.2023 року о 10:00 год., то вказані в розпорядженні військовозобов'язані працівники підприємства не ознайомлені з такими у встановленому законом порядку шляхом проставлення особистого підпису (а.с. 8-9).

Разом з тим при визначенні міри покарання обтяжуючою обставиною встановлено вчинення адміністративного правопорушення під час дії воєнного стану. Однак суд вважає помилковим такий висновок щодо такої обтяжуючої покарання обставини, оскільки об'єктивною стороною адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 210-1 КУпАП, є вчинення такого в особливий період, що є кваліфікуючою ознакою, тому зазначення в мотивувальній частині постанови посилання на вчинення правопорушення під час дії воєнного стану, як обставини, яка обтяжує відповідальність правопорушника, є неправильним.

Окрім цього, в оскаржуваній постанові жодним чином не мотивовано застосування щодо ОСОБА_1 адміністративного стягнення у вигляді максимального штрафу, передбаченого санкцією частини другої статті 210-1 КУпАП.

На підставі вищевикладеного суд доходить висновку, що оскаржувана постанова винесена з порушенням статті 280 КУпАП, тому є протиправною та відповідно підлягає скасуванню.

Детальніше з рішенням можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112822298>.

5. Постанова Другого апеляційного адміністративного суду від 26.09.2023 у справі №950/1764/23 про скасування постанови

Обставини справи. 15 червня 2023 року стосовно ОСОБА_1 начальником ІНФОРМАЦІЯ_2 підполковником ОСОБА_3 складений протокол про адміністративне правопорушення (а.с. 7) за частиною другою статті 210 КУпАП, відповідно до якого 15.06.2023 об 11.30 годині під час прибуття ОСОБА_1 до другого відділу Сумського РТЦ та СП було встановлено, що він не з'явився за розпорядженням №2/542 від 23.02.2023 (згідно з наказом директора ТОВ «Нова Пошта» №46-В/тр від 06.03.2023 було визначено дату прибуття 06.03.2023 до другого відділу Сумського РТЦ та СП), та за розпорядженням №2/744 від 15.03.2023 (згідно з наказом директора ТОВ «Нова Пошта» №60-В/тр від 24.03.2023 було визначено дату прибуття 27.03.2023 до другого відділу Сумського РТЦ та СП), чим порушив підпункт 2 пункту 1 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів (додаток 2 до Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою КМУ від 30.12.2022 №1487).

Обґрунтування Суду. Матеріалами справи підтверджено, що відповідно до Порядку №1487 другий відділ Сумського РТЦК та СП надіслав на адресу ТОВ «Нова Пошта» розпорядження №242 від 23.02.2023, а надалі розпорядження №2/744 від 15.03.2023 (а.с. 11) з метою здійснення оповіщення військовозобов'язаного ОСОБА_1, який перебував на військовому обліку за своїм офіційним місцем роботи ТОВ «Нова Пошта», про його виклик до другого відділу Сумського РТЦК та СП з метою проходження медичного огляду.

На виконання вимог пункту 47 Порядку №1487 ТОВ «Нова Пошта» видані відповідні накази №46-Втр від 06.03.2023 (а.с. 13) та №60-В.тр від 24.03.2023 (а.с. 14) та визначено конкретні дати звільнення від роботи ОСОБА_1, з метою його явки за викликом до другого відділу Сумського РТЦК та СП 06.03.2023 та 27.03.2023.

Копії цих наказів направлені до другого відділу Сумського РТЦК та СП на підтвердження того, що ТОВ «Нова Пошта» належним чином здійснило оповіщення, на вимогу другого відділу Сумською РТЦК і а СП, про виклик ОСОБА_1, оскільки на наказах є підписи про ознайомлення ОСОБА_1.

Посилання апелянта на те, що він не ознайомлювався із цими наказами, колегія суддів вважає необґрунтованими, оскільки позивачем не надано доказів повідомлення правоохоронних органів про вчинення злочину у спосіб підтвердження його підпису, у порядку, встановленому законодавством, а також позивачем у процесі розгляду цієї справи не заявлялися клопотання про призначення відповідної експертизи.

Вказане не дає підстав для висновку, що підписи від імені позивача, наявні у наказах ТОВ «Нова Пошта» №46-Втр від 06.03.2023 (а.с. 13) та №60-В.тр від 24.03.2023 (а.с. 14), йому не належать.

За таких обставин колегія суддів дійшла висновку, що ОСОБА_1, будучи належним чином ознайомленим із наказами, будучи звільненим у визначені дні від роботи, умисно порушив Правила військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів (додаток 2 до Порядку) та не прибув за викликами другого відділу Сумського РТЦК та СП у зазначені строки.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113766024>.

6. Рішення Шевченківського районного суду м. Чернівці від 28.09.2023 у справі №727/2795/23 про скасування постанови.

Обставини справи. Згідно з протоколом б/н від 16.02.2023, складеним за частиною другою статті 210-1 КУпАП начальником відділення обліку мобілізаційної роботи – заступником начальника третього відділу Чернівецького РТЦКтаСП майором Світлицьким В. В., відносно ОСОБА_1, місце роботи, посада селищний голова Неполоковецької територіальної громади, 16.02.2023 о 12 год. 30 хв. у результаті перевірки розпорядження начальника ІНФОРМАЦІЯ_1 №3/495/4 від 06.02.2023 про виклик військовозобов'язаних до третього відділу Чернівецького РТЦК та СП виявлено порушення:

- всупереч вимогам пункту 47 Порядку (постанова КМУ №1487 від 30.12.2022) не був виданий наказ про оповіщення військовозобов'язаних та відповідно не надіслана копія наказу до відділу;
- повістки про явку військовозобов'язаним не були виписані та відповідно не були вручені;
- відділ не був письмово повідомлений (із наданням витягів з наказів) про осіб із числа військовозобов'язаних, які тимчасово непрацездатні, перебувають у відпустці або відрядженні;
- не забезпечено здійснення контролю за результатами оповіщення та прибуття військовозобов'язаних до відділу.

Вказані правопорушення були виявлено в приміщенні Неполоківської селищної ради за адресою: смт. Неполоківці, вул. Головна, 7. Згідно з постановою №187 за справою про адміністративне правопорушення від 23.02.2023 ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_2, станом на 16.02.2023 не виконав розпорядження №3/495/3 від 06.02.2023, що є порушенням частини другої статті 210-1 КУпАП. Прийнято у справі рішення застосувати до ОСОБА_1 адміністративне стягнення у вигляді штрафу у розмірі 5100 гривень.

Обґрунтування Суду. Підставою для винесення спірної постанови став протокол про адміністративне правопорушення від 16.02.2023, складений офіцером відділення обліку мобілізаційної роботи 3-го відділу (сmt Неполоківці) Чернівецького РТЦК та СП майором ОСОБА_5 від 16.02.2023.

Так, згідно з протоколом про адміністративне правопорушення 16.02.2023 о 12 год. 30 хв. селищний голова Неполоковецької ТГ ОСОБА_1, перебуваючи у приміщенні Неполоковецької сільської ради в смт. Неполоківці Чернівецького району Чернівецької області, невчасно подав відомості про виконання розпорядження №3/495/4 Чернівецького РТЦК та СП (3 відділ), де строк виконання встановлено, чим вчинив адміністративне правопорушення, передбачене частиною другою статті 210-1 КУпАП.

Так, відповідно до частини другої статті 210-1 КУпАП повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, а також вчинення такого порушення в особливий період – тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Суб'єктами правопорушення можуть бути як посадові особи, так і громадяни.

Водночас суд доходить висновку, що адміністративне стягнення за частиною другою статті 210-1 КУпАП на ОСОБА_1 накладалося в розмірі 5100 гривень як на посадову особу – селищного голову Неполоковецької територіальної громади, втім згідно з постановою №187 за справою про адміністративне правопорушення від 23.02.2023, прийняте у справі рішення застосувати до ОСОБА_1 адміністративне стягнення у вигляді штрафу у розмірі 5100 гривень, тобто з резолютивної частини оскаржуваної постанови вбачається притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1, як громадянина, а не як посадову особу.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113919689>.

7. Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 10.10.2023 у справі №380/18047/23 (провадження №П/380/18185/23) щодо початку дії бронювання.

Обставини справи. Позовні вимоги обґрунтовано тим, що на підставі наказу Мінекономіки України від 20.07.2023 №8977 позивачу надано відстрочку від призову на військову службу під час проведення мобілізації, що підтверджується витягом з наказу Мінекономіки про бронювання військовозобов'язаного.

20.07.2023 ОСОБА_1 прибув у РТЦК та СП для звірки анкетних даних і повідомив, що є заброньованим за ГУ ДПС у Львівській області; позивачу видали повістку №155/4557 на 21.07.2023 о 7:00, обманним шляхом скерували на огляд ВЛК, після чого мобілізували та відвезли до військової частини НОМЕР_1.

Обґрунтування Суду. Станом на 20.07.2023 ОСОБА_1:

– працював у ГУ ДПС у Львівській області на посаді головного державного інспектора відділу перевірок у сфері матеріального виробництва управління податкового аудиту;

– був військовозобов'язаним (ВОС 790182А, військове звання старший сержант);

– пройшов огляд ВЛК і визнаний придатним до військової служби за мобілізацією;

– на підставі пункту 2.1 наказу Шевченківського РТЦК та СП від 20.07.2023 №201 (за стройовою частиною) призваний на військову службу та скерований для проходження служби у військову частину.

Основні дані:

– 20.06.2023 ДПС України скерувало Генеральному штабу Збройних Сил України на погодження списки осіб, які пропонуються до бронювання, у т. ч. ОСОБА_1;

– 08.07.2023 Генеральний штаб Збройних Сил України скерував Міністерству економіки України лист про погодження списків осіб для бронювання, у т. ч. ОСОБА_1;

– 20.07.2023 Мінекономіки видало наказ №8911 «Про бронювання військовозобов'язаних за Державною податковою службою України», заброньовало на період мобілізації та на воєнний час військовозобов'язаних за списками, погодженими Генеральним штабом Збройних Сил України, у т. ч. ОСОБА_1;

– 24.07.2023 Мінекономіки скерувало до Державної податкової служби України (вх. ДПС від 24.07.2023 від №74458/5) та Генерального штабу Збройних Сил України;

– 25.07.2023 Державна податкова служба України скерувала до ГУ ДПС у Львівській області наказ Мінекономіки від 20.07.2023 №8911 з метою видання військовозобов'язаним витягу з наказу для підтвердження надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації на строк проведення мобілізації, за винятком військовозобов'язаних, що не погоджені Генеральним штабом Збройних Сил України;

– 25.07.2023 у ГУ ДПС у Львівській області зареєстровано (вх. 3402/8) лист ДПС України, яким надіслано наказ Мінекономіки №8911 від 20.07.2023.

Отже, ГУ ДПС у Львівській області лише 25.07.2023 отримало документи про бронювання його співробітників (у т. ч. ОСОБА_1) і згодом 25.07.2023 отримало можливість видати передбачені Порядком №76 документи повідомлення про бронювання (додаток 5 до Порядку №76; а.с. 13) і витяг з наказу Мінекономіки про бронювання військовозобов'язаного (додаток 3 до Порядку №76; а.с. 11).

Станом на 20.07.2023 у відповідача (а також позивача та третьої особи) не було і не могло бути передбачених Порядком №76 документів, що підтверджували б факт бронювання ОСОБА_1 та могли б бути перешкодою для прийняття рішення про призв позивача за мобілізацією. Отже, рішення відповідача (пункт 2.1 наказу №201 від 20.07.2023) є обґрунтованим і законним, підстав для його скасування суд не встановив.

Оцінюючи аргументи позивача щодо надіслання ГУ ДПС у Львівській області та ОСОБА_1 до Шевченківського РТЦК і СП документів про бронювання військовозобов'язаного, суд враховує такі обставини:

Шевченківський РТЦК і СП отримав:

1) повідомлення про бронювання ОСОБА_1 25.07.2023;

2) витяг з наказу Мінекономіки про бронювання військовозобов'язаного ОСОБА_1 31.07.2023.

Станом на ці дати ОСОБА_1 вже був військовослужбовцем, тому відповідач не мав правових і фактичних підстав для перегляду прийнятого ним рішення.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114056826>.

8. Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 19.10.2023 у справі №280/5782/23 щодо бронювання працівників

Обставини справи. Позивач є працівником залізничного цеху ПАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», займає посаду машиніст тепловоза. 24.05.2023 позивач був мобілізований відповідачем 1, та наказом командира відповідача 2 №150 від 26.05.2023 зарахований до списків особового складу ВЧ. Позивач звертає увагу, що він з 23.12.2022 заброньований за ПАТ «Запоріжсталь» у встановленому законом порядку строком на 6 місяців, про що було повідомлено відповідача 1. Посилається на те, що обов'язок щодо перевірки наявності підстав для відстрочки від призову під час мобілізації на військову службу покладено на відповідні територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, тому відповідач 1 мав перевірити доводи позивача про те, що він є заброньованим за ПАТ «Запоріжсталь».

Обґрунтування Суду. Позивач не може нести відповідальність за належність доведення до відповідача інформації про відстрочку від призову, позаяк така процедура залежна від комунікації між підприємством, де працює позивач, Генеральним штабом ЗСУ, Командуванням Сухопутних військ ЗСУ та Запорізького районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, а не від дій позивача.

Крім того, необізнаність відповідача 1 про наявність у позивача права на відстрочку від призову не спростовує того факту, що позивач не підлягав призову на військову службу під час мобілізації відповідно до статті 23 Закону №3543-XII.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114327795>.

9. Рішення Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 09.11.2023 у справі №185/6974/23 (провадження №2-а/185/47/23) про відповідальність відповідальної особи з ведення військового обліку

Обставини справи. У протоколі про адміністративне правопорушення №153 від 16.05.2023 зазначено що позивач, як відповідальна за організацію та ведення військового обліку у ВСП Шахтоуправління «Дніпровське» ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», 05.05.2023 не надала підтвердження належного оповіщення військовозобов'язаних (розписки про вручення повісток) відповідно до розпорядження т. в. о. начальника Павлоградського районного ТЦК та СП від 25.04.2023 №2823 та не забезпечила своєчасне прибуття працівників, які залучаються до виконання обов'язку щодо мобілізації, чим порушила абзац 7 статті 21 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

Вважає, що оскаржувана постанова винесена незаконно, упереджено, з грубим порушенням порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення та норм чинного законодавства. Дотримуючись вимог пункту 47 Порядку №1487, отримавши розпорядження Павлоградського районного ТЦК та СП №2823 від 25.04.2023, на ВСП ШУ «Дніпровське» було видано наказ про оповіщення працівників №85/29 від 28.04.2023, з яким працівники, які працюють на підприємстві, були ознайомлені під підпис.

Працівники, які були ознайомлені з наказом №85/30к від 28.04.2023, були увільнені від роботи на дату явки до ТЦК і СП. Відповідна інформація з додаванням копій документів, які підтверджують неможливість оповіщення працівників, направлена до Павлоградського районного ТЦК і СП, та отримана відповідальним працівником ТЦК і СП 02.05.2023. Отже, відповідальними працівниками ВСП ШУ «Дніпровське» було виконано вимоги щодо оповіщення працівників у строки, зазначені у розпорядженні ТЦК і СП. Крім того, розпорядження №2823 від 25.04.2023 містить вимоги про оповіщення військовозобов'язаних, які не є працівниками ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»,

або звільнених працівників, інформація про яких неодноразово направлялася до Павлоградського районного ТЦК і СП. У протоколі №153 від 16.05.2023 було зафіксовано, що можливе правопорушення ОСОБА_1 було вчинене 05.05.2023 о 08.00 (документи, які підтверджують оповіщення, взагалі були отримані ТЦК і СП 02.05.2023), а сам протокол було складено лише 16.05.2023, тобто через одинадцять днів з дати можливого порушення, що свідчить про безпідставність і надуманість викладених у протоколі даних. Крім того, 05.05.2023 о 08.00 вона перебувала на своєму робочому місці та виконувала свої посадові обов'язки, які не пов'язані з вчиненням протиправних дій. З огляду на викладене постановою №153 від 16.05.2023, винесена на підставі протоколу №153 від 16.05.2023, складеного з порушенням законодавства, підлягає скасуванню. 16.05.2023 позивач була позбавлена можливості скористатися своїм правом на завчасне подання додаткових доказів і позбавлена свого конституційного права на правову допомогу.

Обґрунтування Суду. Для вирішення питання правомірності притягнення особи до адміністративної відповідальності відповідно до статті 210-1 КУпАП встановленню підлягають такі обставини: чи вчинені особою відповідні дії (бездіяльність), що становлять об'єктивну сторону вказаного правопорушення та стали підставою для прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності.

Згідно з постановою про накладення адміністративного стягнення №153 ОСОБА_1 була притягнута за те, що, будучи відповідальною за організацію та ведення військового обліку ВСП ШУ «Дніпровське» ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», не надала підтвердження належного оповіщення військовозобов'язаних.

У той же час вже після винесення постанови та притягнення особи до відповідальності під час розгляду цієї справи представник Павлоградського РТЦК і СП звернувся до суду з клопотанням, у якому зазначає, що у Павлоградського РТЦК і СП відсутня інформація про те, чи призначалася ОСОБА_1 відповідальною на підприємстві за надання інформації з проведеної роботи щодо оповіщення військовозобов'язаних і резервістів, письмових підтверджень про отримання повісток до ТЦК і СП; у якій кількості та від імені яких працівників ОСОБА_1 передані розписки про отримання повісток на виконання пункту 2 наказу №85/29 від 28.04.2023. Просив витребувати у ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» зазначену інформацію (а.с. 23, 24).

Ухвалою суду від 09.11.2023 у задоволенні клопотання про витребування доказів відмовлено.

Отже, при розгляді справи про адміністративне правопорушення, винесенні постанови, визнанні ОСОБА_1 винної у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 210-1 КУпАП, накладенні адміністративного стягнення уповноважена особа Павлоградського РТЦК та СП не з'ясувала, чи є ОСОБА_1 суб'єктом правопорушення, передбаченого частиною другою статті 210-1 КУпАП, та чи були надані їй письмові підтвердження про оповіщення військовозобов'язаних, від імені яких працівників і в якій кількості.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115330765>.

10. Рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 17.11.2023 у справі №607/21261/23 щодо оповіщення військовозобов'язаних

Позивач ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

На обґрунтування позовних вимог позивачем викладено обставини, що зміст протоколу в частині викладення суті правопорушення є незрозумілим, оскільки речення побудовані граматично неправильно, у них пропущені слова, в окремих випадках відсутній взаємозв'язок між реченнями тощо. Згідно з протоколом можна спробувати зрозуміти, що суть правопорушення полягає у тому, що ОСОБА_1 не то як «Голова Білецької територіальної громади», не то як «голова Білецької сільської», не то як «керівник підприємства», не то як «громадянин» не забезпечив явку військовозобов'язаних ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 та ОСОБА_5 до ІНФОРМАЦІЯ_1 після проведення їх оповіщення згідно з розпорядженням №8995 від 19.09.2023. Такі діяння ОСОБА_1 кваліфіковані за частиною другою статті 210-1 КУпАП, яка передбачає відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, вчинене в особливий період або повторно.

Обґрунтування Суду. 18.11.2020 ОСОБА_1 приступив до виконання обов'язків Білецького сільського голови. Це підтверджується світлокопією рішення Білецької сільської ради «Про початок повноважень Білецького сільського голови» №2 від 18.11.2020. ОСОБА_1 не може бути керівником будь-якого підприємства.

Суд зазначає, що в спірній постанові відповідачем не встановлено процесуального статусу ОСОБА_1, а зазначення його як керівника підприємства, суперечить вимогам Закону України «Про місцеве самоврядування», оскільки ОСОБА_1 є головою Білецької сільської ради Тернопільського району Тернопільської області, тобто відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про місцеве самоврядування» головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста.

Також у спірній постанові не викладено та не подано доказів, що на ОСОБА_1 покладено повноваження забезпечення прибуття у встановлений термін військовозобов'язаного до ІНФОРМАЦІЯ_1.

Відповідачем не було з'ясовано і не зазначено у спірній постанові, які дії повинен був вчинити ОСОБА_1 для забезпечення прибуття у встановлений термін військовозобов'язаного до ІНФОРМАЦІЯ_1.

На підставі наданих доказів та вимог чинного законодавства, з огляду на встановлені судом обставини суд дійшов висновку, що слід скасувати постанову у справі про адміністративне правопорушення №149 від 17 жовтня 2023 року про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 за частиною другою статті 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення та накладення на нього адміністративного стягнення у вигляді штрафу в розмірі 5200,00 гривень і надіслати справу на новий розгляд до ІНФОРМАЦІЯ_1.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115146885>.

11. Рішення Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 17.11.2023 у справі №308/16645/23 щодо особи, відповідальної за ведення військового обліку

Обставини справи. Позивач ОСОБА_2 звернулася до суду та свої вимоги мотивує тим, що їй не зрозуміло, за яке адміністративне правопорушення її піддано адміністративному стягненню за частиною другою статті 210-1 КУпАП, оскільки таке не впливає з оскаржуваної постанови №16440 від 07.09.2023 та протоколу про адміністративне правопорушення від 05.09.2023, у матеріалах справи відсутні будь-які допустимі, достатні та належні докази про вчинення нею будь-якого адміністративного правопорушення.

Вказує, що диспозиція частини другої статті 210-1 КУпАП передбачає два різні склади адміністративного правопорушення, за які настає адміністративна відповідальність, а саме: повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню (порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію), а також вчинення такого порушення в особливий період, однак ні оскаржувана постанова за справою про адміністративне правопорушення №16440 від 07.09.2023, ні протокол про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП від 05.09.2023 не містять обставин і посилання, за яке конкретно адміністративне правопорушення позивачку піддано адміністративному стягненню.

В оскаржуваній постанові №16440 від 07.09.2023 зазначено, що Ужгородським РТЦК і СП перевірено вибірково військово-облікові документи 10 студентів і зазначено їхні прізвища, імена, по батькові, накази про зарахування на навчання та військово-облікові документи, подані ними при поданні документів до навчального закладу, про направлення повідомлень до Карпатського університету імені Августина Волошина: №13041 від 09.07.2023 про надання списку студентів за категоріями: призовники, військовозобов'язані та офіцери запасу, інформації про їхні військово-облікові дані та військово-облікові документи, яке було проігноровано та запитувана інформація не надана; №13758/4 від 20.07.2023 та №14309 від 30.07.2023, на які надано відповідь від 10.08.2023 №243/08-23, однак у протоколі про адміністративне правопорушення від 05.09.2023 зазначені обставини відсутні.

Позивачка зазначає, що вона не є членом приймальної комісії Карпатського університету імені Августина Волошина та не проводить прийом і перевірку документів для зарахування на навчання від абітурієнтів, а тому априорі не могла здійснити перевірку у громадян України під час прийняття на навчання до Карпатського університету імені Августина Волошина наявність військово-облікового документа, що в черговий раз вказує на відсутність в її діях складу адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена частиною другою статті 210-1 КУпАП.

Додає, що на порушення вимог частини першої статті 256 КУпАП у протоколі про адміністративне правопорушення від 05.09.2023 не зазначено час вчинення адміністративного правопорушення та чітко не зазначено конкретну норму нормативно-правового акта, яким встановлюються відповідні правила та яких така особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, не дотрималася, порушивши тим самим законодавчі приписи.

Позивачка у вказаний триденний строк до дати розгляду справи про адміністративне правопорушення повідомлена не була, оскільки протокол про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП складений 05.09.2023, а справу розглянуто і оскаржувану постанову №16440 винесено 07.09.2023, що позбавило позивачку права бути присутньою під час розгляду справи про адміністративне правопорушення та реалізувати інші процесуальні права, визначені статтею 268 КУпАП, зокрема надати докази, скористатися правовою допомогою, тощо, що свідчить про порушення права позивачки на захист.

Обґрунтування Суду. Судом встановлено, що ОСОБА_1 визнано винуватою, зокрема, у тому, що вона «...не здійснила перевірку у громадян України під час прийняття на навчання (зарахування) до Карпатського університету імені Августина Волошина наявності військового-облікового документа, визначеного у пункті 20 Порядку №1487».

Відповідно до наданої довідки ректора до Карпатського університету імені Августина Волошина Марини Дуб від 13.09.2023 «316/09-23 ОСОБА_2 не є членом приймальної комісії Карпатського університету імені Августина Волошина та не проводить прийом та перевірку документів для зарахування на навчання від абітурієнтів.

Тобто, як слідує з вищенаведеного, позивачка не є відповідальною особою, яка здійснює перевірку громадян під час прийняття на навчання до Карпатського університету імені Августина Волошина. Таким чином, наведені обставини спростовують винуватість ОСОБА_1 у цій частині.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115005960>.

12. Рішення Хустського районного суду Закарпатської області від 28.11.2023 у справі №309/5051/22 щодо неповідомлення про розгляд справи

ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до начальника Хустського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки Зубатова В. С. про скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності у справі про адміністративне правопорушення, передбачене частиною другою статті 210-1 КУпАП. Посилається на те, що постановою відповідача №433 від 28.09.2022 її притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу у розмірі 5100 грн, за частиною другою статті 210-1 КУпАП за нібито порушення порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних.

Позивачка зазначає, що про оскаржувану постанову вона дізналася 07 листопада 2022 року, коли отримала лист із Хустського районного відділу ДВС щодо відкриття виконавчого провадження. У протоколі про адміністративне правопорушення №433 від 28.09.2022, складеному головним спеціалістом командування Хустського РТЦК і СП, вона надала пояснення з приводу вказаного правопорушення та відмовилася від підписання протоколу. Вважає, що оскаржувана постанова винесена з порушенням процедури її прийняття, є незаконною та підлягає скасуванню. Просила суд постановити рішення, яким поновити їй строк на звернення з позовом до суду, скасувати постанову начальника Хустського РТЦК і СП Зубатова С. В. №433 від 28.09.2022, якою притягнуто ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу у розмірі 5100 грн за частиною другою статті 210-1 КУпАП.

Обґрунтування Суду. Судом встановлено, що згідно з протоколом про адміністративне правопорушення за частиною другою статті 210-1 КУпАП №433 від 28 березня 2023 року ОСОБА_1, будучи відповідальною особою та працюючи на посаді головного бухгалтера ПрАТ «Закарпатська рибоводна станція», порушила законодавство про військовий обов'язок і військову службу, про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, а саме: порушила вимоги пунктів 37, 44 Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою КМУ №921 від 07.12.2016, і Порядку бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, затвердженого постановою КМУ №12 від 11.01.2018, чим вчинила в особливий період адміністративне правопорушення, передбачене частиною другою статті 210-1 КУпАП.

Цей протокол містить пояснення позивача, написані власноручно, які зводяться до того, що в липні, серпні 2022 року вона перебувала у відпустці за власний рахунок у зв'язку з хворобою чоловіка, про що надала на адресу відповідача належні докази. Пояснення підписані власноручно позивачем із зауваженням, що надалі вона відмовляється від підпису. Вказані обставини зазначені і в позовній заяві.

Протокол також містить підпис позивача у графі «Підпис особи, що притягується до адміністративної відповідальності». При цьому суд констатує, що графа в протоколі «Про повідомлення особи, що притягується до адміністративної відповідальності, у який час і о котрій годині відбудеться розгляд справи про адміністративне правопорушення» не містить жодних відомостей, окрім номера кабінету Хустського РТЦК і СП.

В позові ОСОБА_1 стверджувала, що не була повідомлена про день, час і місце розгляду справи, а про оскаржувану постанову дізналася з листа Хустського РВ ДВС. Суть позовних вимог зводиться до порушення процедури прийняття оскаржуваного рішення.

Оскільки протокол про адміністративне правопорушення, складений стосовно ОСОБА_1, не містить відомостей про її своєчасне сповіщення, щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення, а відповідач не надав суду доказів на спростування тверджень позивачки, суд вважає цей факт доведеним під час судового розгляду.

Обов'язок повідомити особу про місце і час розгляду справи не пізніше ніж за три дні до дати розгляду справи про адміністративне правопорушення вважається виконаним, якщо особа, яка притягується до відповідальності, знає (поінформована) про час і місце розгляду справи за три дні до дати розгляду справи. Обов'язок доказування цієї обставини несе уповноважена посадова особа.

Повідомлення має на меті забезпечення участі особи у розгляді уповноваженим державним органом справи про адміністративне правопорушення.

Аналогічний висновок викладений у постановах Верховного Суду від 31.03.2021 у справі №676/752/17, від 21.03.2019 у справі №489/1004/17, від 30.01.2020 у справах №№308/12552/16-а, 482/9/17 та від 06.02.2020 у справі №205/7145/16-а.

Несвоєчасне повідомлення або неповідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час і місце розгляду справи про адміністративне правопорушення є підставою для визнання постанови у справі про адміністративне правопорушення неправомірною як такої, що винесена з порушенням встановленої процедури.

Наслідком цього є позбавлення особи прав, передбачених Конституцією України та КУпАП, зокрема, бути присутнім під час розгляду справи, надавати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, мати професійну правову допомогу.

Аналогічний висновок викладений у постановах Верховного Суду від 06.03.2018 у справі №522/20755/16-а, від 30.09.2019 у справі №591/2794/17, від 06.02.2020 у справі №05/7145/16-а, від 21.05.2020 у справі №286/4145/15-а, від 31.03.2021 у справі №676/752/17 та від 25.05.2022 у справі №465/5145/16-а.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115285738>.

13. Постанова Другого апеляційного адміністративного суду від 05.12.2023 у справі №551/978/23 за позовом до Миргородського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення

Обставини справи. На обґрунтування вимог апеляційної скарги вказує на помилковість висновку суду першої інстанції, що саме недоведення до ОСОБА_1 вимог Положення про військовий облік військовозобов'язаних і призовників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.1994 №377, яке було чинним на час його звільнення з ОВС та працевлаштування на роботу в ТОВ «Агрофірма імені Довженка» та мало гриф обмеження доступу «ДСК», в сукупності з неналежним веденням військового обліку та організацією взаємодії з цього питання між Шишацьким районним військовим комісаріатом (надалі 4-й відділ Миргородського РТЦК і СП) та ТОВ «Агрофірма імені Довженка» протягом 2015 – 2023 років, призвело до того, що позивач ОСОБА_1 після звільнення з ОВС у 2015 році дотепер належним чином не взятий на військовий облік.

Обґрунтування Суду. Військовий облік призовників, військовозобов'язаних і резервістів ведеться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

На час звільнення ОСОБА_1 з ОВС питання організації військового обліку регулювалося Положенням про військовий облік військовозобов'язаних і призовників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.1994 №377, яке до 03.08.2016 мало гриф обмеження доступу «Для службового користування», а отже, не могло бути доведеним до населення відповідно до статті 57 Конституції України до зняття цього грифа.

Відповідно до пункту 11 Положення місцеві органи внутрішніх справ, керівники житлово-експлуатаційних організацій, а також підприємств, установ і організацій, які здійснюють експлуатацію будинків, домовласники, лікарсько-трудова експертні комісії, органи запису актів громадського стану, дізнання та попереднього слідства зобов'язані подавати військовим комісаріатам допомогу у роботі щодо забезпечення виконання громадянами України військового обов'язку і правил військового обліку.

Згідно з пунктами 14, 15 Положення за наявності на обліку в виконкомі місцевої ради, на підприємствах, в установах, організаціях і навчальних закладах менше 500 військовозобов'язаних і призовників обов'язки щодо ведення військового обліку військовозобов'язаних і призовників та бронювання військовозобов'язаних за підприємствами, установами і організаціями покладаються на одного з працівників управління (відділу) кадрів виконкому місцевої ради, підприємства, установи, організації, навчального закладу.

Керівники виконкомів сільських, селищних і міських рад, підприємств, установ, організацій і навчальних закладів інформують відповідні районні (міські) військові комісаріати про призначення, переміщення і звільнення працівників, які виконують обов'язки щодо ведення обліку військовозобов'язаних і призовників, а також щодо бронювання військовозобов'язаних за підприємствами, установами і організаціями.

Аналогічні норми, що покладають обов'язок ведення військового обліку військовозобов'язаних на керівників підприємств і працівників служби персоналу, також збереглися в Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 №921, який діяв по 05.01.2023, та Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1487, який є чинним наразі (далі – Порядок №1487).

Так, відповідно до пункту 16 Порядку №1487 військовий облік поділяється на облік призовників, військовозобов'язаних і резервістів, з урахуванням обсягу та деталізації – на персонально-якісний, персонально-первинний і персональний.

Персонально-якісний військовий облік передбачає облік відомостей (персональних і службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних і резервістів за задекларованим (зареєстрованим) місцем проживання, які узагальнюються в облікових документах і вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних і резервістів. Ведення персонально-якісного військового обліку покладається на відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, органи СБУ, підрозділи Служби зовнішньої розвідки.

Персонально-первинний військовий облік передбачає облік відомостей стосовно призовників, військовозобов'язаних і резервістів за місцем їх проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці.

У селах і селищах, а також у містах, де відсутні відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, ведення такого обліку покладається на виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

Персональний військовий облік передбачає облік відомостей щодо таких осіб за місцем їх роботи (служби) або навчання та покладається на керівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Відповідно до пункту 17 Порядку №1487 військовий облік військовозобов'язаних і резервістів за призначенням поділяється на загальний і спеціальний.

На загальному військовому обліку перебувають військовозобов'язані та резервісти, які не заброньовані за державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями на період мобілізації та на воєнний час.

Військовозобов'язані, які згідно із Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» заброньовані за державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями на період мобілізації та на воєнний час, перебувають на спеціальному військовому обліку.

Відповідні до пункту 8 Порядку №1487 обов'язки з ведення військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях покладаються на працівників служби персоналу, служби управління персоналом (далі – служба персоналу).

Пунктом 79 Порядку №1487 визначено, що районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки:

- організують і ведуть військовий облік на території адміністративно-територіальної одиниці;
- здійснюють взяття, зняття або виключення з військового обліку призовників, військовозобов'язаних і резервістів у випадках, передбачених законодавством;
- організують взаємодію з державними органами, підприємствами, установами та організаціями щодо строків та способів звіряння даних списків персонального військового обліку та карток первинного обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, а також їх оповіщення.

Статтею 280 КУпАП визначено, що орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення,

чи винна ця особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Особливості розгляду справ про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), встановлюються статтями 279-1 – 279-4 цього Кодексу.

Зі змісту протоколу про адміністративне правопорушення №59 від 16.08.2023 встановлено, що ОСОБА_1 з 2015 року не перебував у жодному військоматі України на військовому обліку, після звільнення з органів МВС не прибув для постановки на військовий облік військовозобов'язаних і по нині не перебував на обліку, чим порушив вимоги Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу».

У матеріалах справи міститься припис №1/6-536 від 02.03.2015, виданий майору міліції ОСОБА_1, який з 14.04.2001 по 02.03.2015 проходив службу в органах внутрішніх справ та наказом УМВС України в Полтавській області від 27.02.2015 №85 о/с звільнений у запас за пунктом 64 «б» (через хворобу) Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ. Зареєстрований за адресою: АДРЕСА_1. Запропоновано прибути до Шишацького РВК.

При описанні суті правопорушення вказано, що ОСОБА_1 заявлялося клопотання, в якому позивач повідомляв про те, що в березні 2015 року він з'являвся до райвійськомату з відповідними документами, але його не поставили на в/облік з не відомих йому причин.

Відповідачем не надано належної правової оцінки щодо поданого позивачем клопотання, не здійснено відповідної перевірки та зазначено, що якби насправді ОСОБА_1 з'явився до райвійськомату, то його поставили б на військовий облік з відповідною відміткою у військовому квитку.

Колегія суддів враховує посилання позивача, що недоведення до нього вимог Положення про військовий облік військовозобов'язаних і призовників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.1994 №377, яке було чинним на час його звільнення з ОВС та працевлаштування на роботу в ТОВ «Агрофірма імені Довженка» та мало гриф обмеження доступу «ДСК»,

в сукупності з неналежним веденням військового обліку та організацією взаємодії з цього питання між Шишацьким районним військовим комісаріатом (надалі 4-й відділ Миргородського РТЦК і СП) та ТОВ «Агрофірма імені Довженка» протягом 2015 – 2023 років, призвело до того, що ОСОБА_1 після звільнення з ОВС в 2015 році дотепер належним чином не взятий на військовий облік.

При цьому на користь пояснень ОСОБА_1 про те, що він зі свого боку виконав всі дії для постановки на військовий облік і жодним чином не ухилився від нього, свідчить те, що, починаючи з 31.08.2015, він офіційно працевлаштований та дотепер працює у ТОВ «Агрофірма імені Довженка», яке є одним з найбільших підприємств на території колишнього Шишацького району Полтавської області та на якому неодмінно повинен бути організований персональний військовий облік.

Під час роботи на цьому підприємстві позивач, як особа, що перебуває на військовому обліку, під підпис 17.03.2019 був ознайомлений з Правилами військового обліку громадян (а.с. 51), а в 2022 році йому взагалі надавалась відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації, як заброньованому за місцем роботи військовозобов'язаному (а.с. 26).

У липні 2023 року ОСОБА_1 як військовозобов'язаний пройшов військово-лікарську комісію за направленням Миргородського РТЦК і СП (а.с. 28, 29).

Отже, суд вважає слушними доводи позивача, що до липня – серпня 2023 року він добросовісно вважав, що перебуває на військовому обліку та не ухилився від постановки на нього, а отже, в його діях відсутній умисел на вчинення правопорушення, передбаченого статтею 210 КУпАП.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115418761>

III. Судова практика з питань захисних споруд і безпеки праці

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 11.08.2023 у справі №560/10015/22 (адміністративне провадження №К/990/3557/23) за позовом заступника керівника Окружної прокуратури міста Хмельницького в особі Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Хмельницькій області до товариства з обмеженою відповідальністю «Літма» про зобов'язання привести у стан готовності захисну споруду – сховище

Обставини справи. ГУ ДСНС у Хмельницькій області виявлено порушення вимог законодавства щодо утримання захисних споруд цивільного захисту, розташованих на території Хмельницької міської територіальної громади, упродовж 2021 – 2022 років різними суб'єктами, у переліку яких є ТОВ "Літма". Порушення цього товариства зафіксовані у пунктах 17 – 36 акта, складеного ГУ ДСНС у Хмельницькій області №173 від 19 березня 2021 року, у зв'язку з чим винесено припис про усунення вказаним товариством порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки зі строком виконання до 19 травня 2021 року, а директора товариства 19 березня 2021 року притягнуто до відповідальності за статтею 188-8 Кодексу України про адміністративне правопорушення.

Касаційну скаргу було подано Хмельницькою обласною прокуратурою.

Обґрунтування Суду. У позовній заяві прокурор зазначив, що ГУ ДСНС у Хмельницькій області який мав би бути позивачем у цій справі, не виконує своїх функцій та відповідно не здійснює захисту інтересів держави, а тому із вказаним позовом звертається саме прокурор в інтересах ГУ ДСНС у Хмельницькій області як позивача у цій справі. У контексті наведеного необхідно з'ясувати, чи наділений ГУ ДСНС у Хмельницькій області належним обсягом компетенції, щоб набути повноваження позивача у цій справі.

Згідно з пунктом 3 Порядку створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 року №138 (далі – Порядок №138), балансоутримувач захисної споруди – власник захисної споруди або юридична особа, яка утримує її на балансі. Здійснення контролю за готовністю захисних споруд цивільного захисту до використання за призначенням забезпечує ДСНС разом з відповідними органами та підрозділами цивільного захисту, місцевими держадміністраціями (пункт 12 Порядку №138).

Пунктом 1 Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою КМ України від 16 грудня 2015 року №1052 (далі – Положення №1052) встановлено, що Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності.

Законом України від 21 квітня 2021 року №2228-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування повноважень між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту» із Кодексу цивільного захисту України виключено статтю 67 «Повноваження центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки».

Відтак Кодекс цивільного захисту населення України не передбачає повноважень ГУ ДСНС у Хмельницькій області на звернення до суду з пред'явленими позовними вимогами як позивача, то відповідно у заступника керівника Окружної прокуратури міста Хмельницького в особі ГУ ДСНС у Хмельницькій області також не має права на звернення до суду з такими вимогами.

З огляду на наведене, встановивши, що заступник керівника Окружної прокуратури міста Хмельницького в особі ГУ ДСНС у Хмельницькій області не має права на звернення до суду вказаним позовом, суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд апеляційної інстанції, дійшов правильного висновку про необхідність повернення позовної заяви прокуророві.

Детальніше зі текстом постанови можна ознайомитися за посиланням: <http://surl.li/kdxir>.

2. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 11.08.2023 у справі №320/9256/22 за позовом керівника Дарницької окружної прокуратури міста Києва, що діє в інтересах Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у м. Києві, з позовом до товариства з обмеженою відповідальністю «НПО Веста», в якому просить суд зобов'язати привести у стан готовності захисну споруду цивільного захисту – сховище.

Обставини справи. На обґрунтування позовних вимог зазначено про те, що у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та введенням на всій території України воєнного стану органами прокуратури ретельно опрацьовуються інформація та повідомлення щодо порушення вимог законодавства України у сфері використання та забезпечення функціонування об'єктів цивільного захисту (захисних споруд). Встановлено, що за адресою: вул. Бориспільська, 7 у м. Києві, розташована захисна споруда цивільного захисту – сховище №101385, яке перебуває у власності відповідача, та в умовах військового стану через недодержання та порушення власником вимог законодавства України у сфері використання та забезпечення функціонування об'єктів цивільного захисту (захисних споруд) є неготовим до використання за призначенням, через що не здатне забезпечити захист цивільного населення та у разі використання за призначенням може створювати загрозу для життя та здоров'я людей. Наведене суперечить інтересам держави у сфері підготовки країни до оборони в умовах воєнного стану та захисту життя людини.

Обґрунтування Суду. Підсумовуючи, суд висноває, що систематичне невжиття відповідачем, як власником сховища, визначених законодавством заходів щодо приведення сховища №101385 по вул. Бориспільській, 7 у Дарницькому районі міста Києва до стану готовності, суперечить інтересам держави у сфері підготовки країни до оборони в умовах воєнного стану та захисту життя людей. Відповідачем на порушення вимог статті 32 Кодексу цивільного захисту України, пунктів 9, 10 Порядку, розділу II Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту упродовж тривалого часу не виконуються вказані вимоги законодавства, і сховище по вул. Бориспільська, 7 у м. Києві не готове для використання за призначенням, що підтверджується актами комплексних перевірок, актами оцінки стану, протоколом огляду місця події.

На підставі вищевикладеного, з огляду на наявність правових підстав для звернення прокурора із цим позовом і встановлену у процесі розгляду цієї справи протиправну бездіяльність відповідача суд дійшов висновку про наявність обґрунтованих підстав для зобов'язання відповідача вчинити дії, спрямовані на приведення у стан готовності захисної споруди з метою використання її за призначенням відповідно до Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України №579 від 09.07.2018.

Отже, позовні вимоги і в цій частині є обґрунтованими та підлягають задоволенню.

Суд вважає, що належним та обґрунтованим способом виконання рішення суду в цій справі є покладення з боку суду контролю за виконанням рішення суду на Головне управління ДСНС у м. Києві.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за посиланням: <http://surl.li/kdxij>.

